

DOMESTIC WORKERS UNITED

Interview afc2015027_03481_ms03

Marie Pierre Noel interviewed by Marie Ketlaine Antoine

**Interview conducted in Haitian Kreyòl. For English translation of this transcription, see
afc2015027_03481_ms02.**

Kreyol Transcription

00:00 - 00:44

No Kreyòl

00:44 - 01:14

A: Kouman w rele?

N: Mwen rele (*name unclear sp?*)

A: Ok. Ki travay ou fè kounyea?

N: Κοθνυεα μ απ οκπε υον μοθν κι αξι επι κι δομαξε .

Μημ. Κι κοτες φετ;

N: Ayiti...

A: Ki...

N: Pòtoprens.

A: Okay..

N: Pòtoprens nèt.

A: "Κι κοτες ρετε κοθνυεα?

N: M rete Queens, Springfield.

A: Kouman w fè pou w te jwenn travay ke w ye kounyea?

01:14 - 01:46

N: "Ον ζανμι κι τε ψηψη ποθ μεν.

A: Depi konbyen tan ou gen travay sa a?

N: Sis mwa.

A: Ok. Nan konbyen kay ou travay?

N: "M τραωαυ ναν κατ καυ.

A: Mhm. Èske w ka pale m de jou oubyen lè ke ou travay ki responsabilite ou genyen nan kay sa?

01:46 - 02:12

N: De on sèl travay o de tout sa ke m...?

A: Nan sa w ye kounyea la.

N: Sa m ye kounyea m travay senk è de tan...

A: Mhm.

N: ...ladan li. Se on moun ki gen 65 an ki gen on kriz tansyon ki gen on bò li ki ale. Kisa m fè pou li? Σε φὲ μανξὲ ποθ λι, επι βενυεν λι, φὲ ρὲσ ταν αν αωὲ λ επι μ αλε.

02:12 - 02:47

A: Ok. Ki kalite w bezwen pou fè jan de travay sa?

N: S on travay ki mande anpil pasyans, anpil amou, pou fè li, anpil konsyans. Fò ou konnen ke ou s on moun. Nou konn kouman nou vini men nou pa konn kouman nou prale. Li (*unclear*) on paran pou ou. Ou sipoze trete li byen pou li santi ke li toujou rete on moun ki ka fè tout bagay li pou kont li, pandan ke w ap ede l, san w pa diminye, san w pa diminye li nan sa w ap fè pou li epi nan sa w ap di l.

02:47 - 03:13

A: Ok. Kijan de antrènman ke w bezwen pou w fè travay sa?

N: Antrènman travay sa ke m ap fè an, li mande yon pwofesyonalis ladan l. Kòm mwen te deja genyen li nan peyi mwen, li ede m fè travay la. E kòm mwen di w tou, avèk anpil amou, pou w genyen pou w ka fè li.

A: Kijan de spesyalite ou bezwen pou fè jan de travay sa?

03:13 - 03:33

N: S on travay ki gen rapò ak yon spesyalizasyon on fizoterapik ke l ye paske *patientlan* li gen de mouvman fò w fè avè l. E li gen on fason, on metòd, (*unclear*) pou ede li antre nan basen an pou l benyen epi pou li soti, e pou w mete l chita pou manje e pou l

kouche.

03:33 - 04:05

A: Ok. Mwen konnen ou te conn fè babysit tou. Lè w ap gade on timoun, ki miyè fason ou ka fè l dòmi?

N: M pa janm gade timoun nan eksperyans sa. Se toujou babysit moun ki adilt ke m toujou fè ki preske gen menm rapò avèk timoun lan paske g on laj moun lan genyen li tounen on timoun ankò nan lavi l. Li toujou mande menm metòd la paske pafwa li pa vle manje, fò w chanje *diaper*, fò w chante pou li, fò w ba li on tan pou konnen li epi pou konnen kouman pou sèvi ansanm avèk li.

04:05 - 04:34

A: Ok. Ki pi bon bagay ke w kapab fè pou yon timoun k ap kriye ki bezwen dòmi?

N: E, fò li pwòp. Fò l ta pwòp. Aprè sa, fò li pa grangou. Epi kajole li, karese li pou l santi li an konfyans pou l santi li jwenn afeksyon pou li dòmi.

A: Pa egzanp, w ap gade on timoun. Timoun sa a pa vle manje. Ki pi bon mwayen ke w ka itilize pou fè timoun sa manje?

04:34 - 05:04

Ἐσκε σα λ απ μανξε αν σε λι λι ωλε vrèman?

A: Mhm.

N: Si s on timoun ki pa conn pale, fò w chèche konnen gou li pou fè li, pou konnen sa li renmen. E si se sa li renmen, li pa vle manje nan moman an, e...ou ka jwe avè l, fè l mache, fè l kouri, fè l chita, mete lòt ti jwèt ki devan li, pou w ap fè l ri epi pou mete manje a ke w si ke l byen manje l ou l pa vomi l aprè.

05:04 - 05:32

A: Ok.

N: Μεν γεν πλιζυè τεκνικ.

A: Pa egzanp, yon timoun k ap fè dan. Èske w konn itilize remèd fèy pou bay timoun sa?

N: Nan peyi mwen, wi, ak pitit mwen men isi la, m pa janm fè l. Men si m t ap fè babysiton timoun isit, m pa kwè m t ap pran on chans ba li anyen pou mèt li.

A: Ok. So, pa egzanp ou t ap itlize fèy, kijan de fèy ou itlilze pou fè te pou timoun sa nan ka sa?

05:32 - 06:04

N: E...nou genyen fèy dan chyen. Nou gen... m pa sonje non yo non...(name unclear) ki se de rafreshisan pou bay timoun lan. Ou ka bouyi fèy kowosòl, ou koule tèt li, ou mete ti kleren. Men sa yo, se metòd lakay ke yo ye. Ke, kòm mwen di w deja, mwen konnen fèy natirèl la, ki wòl li. S on bagay san pou san natirèl li ye. Men on timoun m ap gade mwen pa otorize pou li, mwen p ap pran chans bay pitit on moun li, menm si lè m konnen l ap fè l byen.

06:04 - 06:34

A: Ok. Èske ou gen on bagay ou kapab aprann bòs ou?

N : E, wi. Ou gen on pakèt bagay ou kapab aprann bòs ou, paske se ou ki on kontak ak timoun lan ni emosyonèlma ni fizikman ni moralman e ou kontribye nan edikasyon timoun lan. Paske paran timoun lan pa janm la pou li. Se sa k fè ke li peye w pou ranplase l pou w ka fè...ou myè konn timoun lan pase paran l. Donk, ke, lè, kouman li dòmi, ou ka anseye paran l lè se jou off ou, se jou ou p ap vin travay, e kouman li manje...

06:34 - 7:07

... de lòt metòd ke ou anplwaye pou l myè sèvi avèk timoun lan ni pandan w ap san (unclear) lè w kite djòb la k ap rite pou li.

A: Ki pi bon bagay ou renmen nan djòb ou?

N: (laughter) Lè y ap peye m (laughter) lè y ap peye m.

M pa bezwen poze w plis nan sa. (laughter) Ok. Κι πατι κι πι δι ναν δξόβ λα ποθ οθ?

7:07 - 07:34

N: E...gen on pakèt pati ki di. E m ka enimere de. Se kouman, kòm mwen di w deja m pa fè eksperyans ak timoun, mwen m revandikasyon pa m, sa ki di se fason paran moun lan w ap okipe a trete w ki se anplwayè a, ki se bòs ou a. Sa trè enpòtan.

A: Ou ka ban mwen on egzanp?

07:34 - 07:58

N: E, Kòb la se youn men jan li pale avè w e si li pran avantaj nan lè travay ou e aktivite ou gen pou fè. Moun (unclear) sa yo ban m pou fè m p ap fè yo. Donk e m pito ale, sa se mwen, sa se mwen (laughter) se sa, se kontak lan sa m ap fè a, m ap fè plis ke sa yo di m fè a paske m wè m bezwen fè l, men pa paske w ap enpoze m li, w ap fè m yon enjistis pou m fè l.

07:58 - 08:27

A: Ok. Ki relasyon ou genyen avèk moun w ap travay lan oubyen avèk bòs ou?

N: Moun lan m travay lan le pi souvan yo toujou pi byen konekte avè l kòm mwen di w m pa travay avèk timoun, timoun lan on ti jan bokou pi fasil depandan laj timoun lan e karaktè timoun lan. Donk, w ap toujou pi antann ou avè l paske ni lè moman an bon ou avè l e ni lè moman an on jan di, kòmsi...

08:27 - 08:52

N: ... de *humour* li, swa si on timoun se dezòd l ap fè a, paske ou konnen ou pa ka kale l vrèman vre...men ou g on prensip on min ou ka ba li, pou fè li rete fè sa ki bon pou li. E moun ki aje yo tou, yon jan ajite, ou g on jan ou trete l.

A: Ok. Ki fason oubyen o kouman ou jere santiman emosyonèl ou anvè moun sa?

N: Ki malad lan?

A: Mhm.

08:52 - 09:23

N: E... m konnen ke jan w wè m di w la, m baze tout sou respè. M konnen son moun ki malad ke l ye. Paske lè on moun ap antre an aj, li te nòmal fizikman. Donk, lè l vin pran on chòk, swa se laj ki mete l chita, epi li malad an menm tan, gen de moman li santi ke son moun k ap ede l. Sitou si se yon moun ki trè aktif, li ka pa vle w ede l nan moman an. Ολυε λ δις πα εδε λ, σον ξέσ κε λ φè. Μ απ κοντρανν λι. Μεν μ γενδζα

fè on kite l, mande l kisa li vle m fè pou li nan le moman an...

09:23 - 09:53

...μεν λè σε παραν λ κι σε βòσ μçεν, μçεν πα, μ πα αξι μενμ ξαν αωè λ. Πασκε...

A: Kouman w jere emosyon w bò kote bòs ou?

N: M...egzanp mwen yo pa bon. Bòs mwen yo pike, mwen pike tou. Sa se mwen menm.

A: Ok.

N: M pa joure yo mwen menm. M pokò, m pokò gen fòmasyon pou joure (*laughter*).

A: Èske w santi swa lajan oubyen lè travay ou oubyen jou konje w yo respekte?

09:53 - 10:24

N: E, sa a, nan sa a, li gen de aspè. Primye aspè a, li depann de travay w ap fè. On stil travay konsa li on ti jan difisil pou l diskite jou konje a. Kouman? Paske nan moman an, mwen menm, pou mwen, m gendwa bezwen jou a pou on aktivite m paske mwen m travay de lendi o vandredi. M pa travay samdi, dimanch. Men, si pandan la semenn,

tankou jodiya m vle vin la a, mwen te gentan konnen m ap vini la a, mwen di bòs mwen...

10:24 - 10:54

...e *patient* mwen ke jodiya m ap absan. M g on bagay m pral regle. Menm jan tou, si l vle m travay pou wiken, li sipoze di m sa avan e l peye m li. *Maintenant* la a, sa k konn rive pou mwen, yo toujou peye m jou konje m lan, menm pri jou m pa travay la.

A: Ok. Èske yo pa janm eksplwate w oubyen ou pa konnen moun ki alantou w, oubyen k ap travay tou, ou pa janm konnen ke yo eksplwate yo pou ka imigrasyon?

10:54 - 11:27

N: Wi, pandan m rete isi, premye travay mwen isi moun yo te trè rich. Donk e, pou mwen, yo pa t mal peye m. Men, lè m vin konnen pri yo te peye moun ki pa t gen pwoblèm imigrasyon, pou wen yo pa t byen peye m. Ok? E yo te konn ap fè m kòmsi, kòmsi fò m fè bokou plis ke sa yo mande m lan.

A: Men ou pa konnen lòt moun tou, tankou zanmi, tankou alantou, k ap travay ke, kote ke yo mal jere yo pa rapò ak stati imigrasyon yo?

11:27 - 11:54

N: Wi... yo mal jere yo pa rapò stati imigrasyon (*unclear*) sa depann de moun lan. Pa egzanp nan travay mwen, m gen on lòt eksperyans mwen fè. *Patient* lan, pitit li byen avè m. PItit li s on moun ki trè imen, ki trè respekte moun. Men *patient* lan li menm, se chak jou l ap asile m. O, moral li bon. Li konsyan de sa l ap fè a, de avans ke l ap fè m yo.

A: Ok

.

N: Ou konprann?

A: Ou pa janm pataje kilti w ak moun kote w ap travay la oubyen lòt moun?

11:54 - 12:24

N: Chak jou m fè sa.

A: Ok. Kouman w fè pou w balanse vi w oubyen vi pèsonèl ou oubyen tan nan travay ou, kouman w fè balanse l?

N: M...jan w wè m di w lan, m pran samdi dimanch pou mwen.

A: Mhm.

N: Paske m al legliz lè samdi. Dimanch lan si m bezwen on jou mwen toujou di ke m bezwen l. Jiska prezan m pokò rankontre lòt pwoblèm de sa. Donk, lè m bezwen jou a, m

jis konnen m p ap touche jou a epi mwen, mwen...

12:24 - 12:52

...epi lè m ap chèche on travay, mwen chèche li nan orè ki bon pou mwen. Tankou m al lekòl lè maten kounyea. M jis chèche travay nan aprèmidi.

A: Ok.

N: M pa konnen nan *le future* kouman m a ka jere sa...

A: Èske ou fè pati oubyen ou se manm lòt òganizasyon oubyen lòt gwoup?

N: E, m pa fè pati lòt òganizasyon. Mwen vini la kòm premye fwa e mwen byen kontan mwen vini pou pataje lide e pran lòt lide k ap bon.

12:52 - 13:26

A: Lè w ap fè on travay nan kay, èske w santi ou fè pati de yon gwoup oubyen on kominate?

N: Li pati de yon kominate. Lè, nan eksperyans travay pa m, mwen toujou pou kont mwen ak *patient* lan lakay la. Donk, se mwen menm, se li. Wè? Donk e, ti eksperyans mwen on ti jan delika. Le pi souvan yo manje deyò, m jis ka pran sa l manje a m mete nan on, on, on, on...

13:26 - 13:58

N: ...m pa kò janm travay ak plizyè moun anndan on kay, jamè.

A: Ok.

N: Se toujou mwen menm, *patient* lan sèlman.

A: Kouman w te fè vini nan òganizasyon Domestic Workers?

N: Mwen envite pa Ketlaine Antoine ke se li k ap entèvyouye m la ki te envite mwen depi semenn pase. E mwen byen kontan envitasyon an.

A: (*laughter*) Kisa sa vle di pou ou, um, nan travay Domestic Workers fè sou lwa travay?

13:58 - 14:28

N: E sa a... kisa? Ou ka reprann kesyon an ou mwen?

A: Kisa sa reprezante pou ou oubyen kisa sa vle di pou ou nan travay ke Domestic Workers fè antan ke lwa ke l fè pou moun k ap travay...?

**Domestic Workers United
afc2015/027**

N: O, li trè bon ni pou mwen ni pou moun ki ladan I déjà ni pou moun ki gen pou vin ladan I déjà paske gen on fòm de eksplwatasyon se pa tout moun ki ka defann tèt li, se pa tout moun ki ka fè, ki ta renmen pèdi travay li paske I gen ejzijans bil, egzijans paran li e lè...

14:28 - 15:00

N: ...moun lan se pa, li gen pwoblèm imigrasyon, donk lè I gen pwoblèm imigrasyon, li vin pa ka al nan *agency*. *Agency* yo menm tou yo fè enjistis tou.

A: Mhm.

N: Donk, *maintenant* lè ou pa pase, ou gen ni pwoblèm imigrasyon, moun lan konnen, e ni pwoblèm *agency*, donk w ap travay avèk moun lan dirèkteman, li maltrete w anpil. Yo konn gen tandans pa peye w, yo konn gen tandans fè w plis ...gen moun ki sibi asèlman seksyèl. Gen moun ki de avans, yo pa peye yo. *Maintenant*, antan k Ayisyen, tout moun g on dwa...

15:00 - 15:30

N: ...defann kèleswa kote w ye a. *Maintenant*, lè w g on referans yon, kouman sa rele? La a rele? Bagay la rele?

A: Um, Haitian Women...

N: Yea, Fanm Ayisyen...

A: Haitian Women...

N: Fanm Ayisyen...

A: Fanm Ayisyen...

N: Famn Ayisyen, se moun ki konnen dwa yo ak devwa yo. Lè pou mwen menm m jwenn on kote ki reyini fanm lakay mwen, pou m fè revandike sa m bezwen e ki ka ban m de konsèy, konn konman pou m aji, wi, li bon.

15:30 - 15:58

A: Kisa w ta renmen...

N: Φὸ πα εκσπλατε λ...

A: Ki, kisa w ta renmen wè nan lavni ke Domestic Workers fè oubyen kouman sa afekte travay ou de kesyon lwa Domestic Workers pase a?

N: Kisa kisa?

A: Konman sa afekte travay ou, lwa Domestic Workers pase an, konman l afekte w?

15:58 - 16:26

N: Μημ. Κι κοτε ζ φέτ;

A: Ok.

N: De sa m ap pran, tankou m vin la a m tandé ide. M espere retounen nan lòt fòmasyon ke (*unclear*) sa a m genyen e a lòt moun. E kounyea lè w ap travay, ou si de ou menm. Ou konn dwa w, kote l konmanse. Ou konn devwa w kote l fini. Kote yo pa ka pran avantaj sou ou. E ou menm, sa w ap fè pou kòb lan tou, ou dwe fè l avèk konsyans e pwofèsyonalis.

16:26 - 16:56

A: Kisa w ta renmen Domestic Workers yo fè nan lavni w?

N: E...sa m ta renmen (*laughter*) travay sou li se pwoblèm imigrasyon, kesyon ke w oblige marye pou gen papye (*laughter*). Sa a m pa ka dijere l. E se on bagay m panse ka fè on lòt deba, nan on lòt tan, um, reyinyon paske sa yo, yo vin mete lòt echèk nan vi moun...

16:56 - 17:26

N: ...m ta renmen yo fè on travay sou sa. Epi, kòm se premye fwa m tandé l, m pa di li la lontan. Li gen anpil eksperiyans pou plis moun konnen l toujou.

A: Ok.

N: Paske l ap bon anpil sitou lè on moun fenk vin isi. Paske menm pwòp lakay ou selon kote w soti nan antouraj ou, yo konn ekspligate w. Donk, si ou fenk vini ou jwenn on ti kote konsa pou vini, w ap ranmase anpil bagay k ap bon. Donk, m wè s on bon travay y ap fè.

A: Ok. Èske w kontan avèk enpak ke lwa a genyen?

17:26 - 17:57

N: O, wi. Wi, wi, wi, wi, wi.

A: Sa w ta renmen politisyen yo oubyen moun k ap fè lwa yo konnen?

N: Tout sa nou di la yo, pou yo elabore yo, pou yo chita avèk dè espè pou travay sou li. Men pa pou nan moman an sèlman men pou toujou rete, nèt, pou tout pou/*future*.

A: Kisa ou ta renmen aprann antanke edikasyon w?

N: ντερεσε μ λα. M ta renmen gen on gwo magazen (*laughter*)

17:57 - 18:28

A: Ki kalite lesон ke w tire oubyen kisa Domestic Workers aprann ou?

N: Ok, se jodiya m fè konesans avè l, men m santi l aprann fanm yo anpil bagay e m kwè l ap aprann mwen anpil bagay tou. (*laughter*)

A: (*laughter*) Ki dènye mo ou ta renmen ajoute oubyen sa w ta renmen ke Domestic Workers konnen an plis?

N: Sa l pou konnen se toujou doleyans nou, pwoblèm fanm nou. Paske pwoblèm lan pa rete nan travay sèlman. Pwoblèm lan rete nan vi mari, li rete nan vi fanmi, ni rete nan vi nan lari an. Paske g on pakèt travay ki pou fèt...

18:28 - 18:57

...Travay lan se pa nan anndan travay lan l fèt. Mwen menm s on fanm solid mwen ye. M pa pran tout pwoblèm nan men moun mwen menm, ou konprann? E tout fanm pa mwen menm, ou konprann? Paske m abitye travay ak tèt mwen. Men se fè fanm yo bokou plis endepandan. Pandan y ap fè djòb sa, yo gen on lòt bagay ke yo ka fè. M pa konn si l fè l déjà, mete on metye nan men yo. Sa k manke lespri, monte nivo yo. Epi demen pou yo plis fanm djanm sou beton an.

A: Ok. Thank you.

(*laughter and applause*)